

بررسی تأثیر تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی بر وضعیت فرهنگی اجتماعی مردم شهر خنج

* غلامرضا جعفری نیا

** محمد بذرافشان

کد مقاله: ۸۸۰۹۲۱۰۳

چکیده

عمده‌ی تحقیقات در مورد سازمان‌ها در کشور ما تقریباً منحصر به مطالعه‌ی داخلی سازمان بوده و به نقش سازمان‌ها، در شکل‌دهی محیط پیرامون اشاره نشده است.

یکی از مهم‌ترین پیامدهای دانشگاه آزاد اسلامی به عنوان یک سازمان اجتماعی، تغییر در بافت اجتماعی و فرهنگی شهرهایی که دانشگاه در آن تأسیس شده است، می‌باشد. این مسأله با وجود اهمیت فراوان کمتر بدان پرداخته شده است. این تحقیق به بررسی تأثیرات اجتماعی - فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج، به عنوان یک سازمان مدرن، از دیدگاه مردم خنج می‌پردازد.

روش مطالعه این مقاله پیمایش می‌باشد و با استفاده از ابزار پرسشنامه انجام شد. برای انتخاب جامعه‌ی آماری ۴۵ درصد از جمعیت بالاتر از هجده سال خنج به صورت تخمینی انجام گرفت. جمعیت شهرستان خنج تقریباً برابر با ۲۰ هزار نفر می‌باشد. که با کم کردن افراد زیر ۱۸ سال به رقمی در حدود ۹ هزار نفر می‌رسیم. پس از تعیین مناطق، به صورت تصادفی پرسشنامه‌ها در میان مناطق توزیع شد. از اعتبار صوری برای روایی و آلفا کرونباخ برای پایایی ابزار تحقیق استفاده به عمل آمد و با توجه به این که سطح سنجش اکثر متغیرها ترتیبی بود لذا از روش آماری ضریب کی دو استفاده به عمل آمد.

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه آزاد اسلامی توانسته است در افزایش مشارکت زنان در جامعه، بهبود روابط اجتماعی در بین مردم و افزایش گرایش به ادامه تحصیل در بین دانش‌آموزان گردد. به طور کلی از زمان تأسیس دانشگاه آزاد در شهرستان خنج امید به بهبود وضعیت زندگی در بین مردم افزایش یافته است و به نظر می‌رسد که این عامل باعث کاهش مهاجرت شهروندان به شهرهای دیگر به امید زندگی بهتر، گردیده است. چرا که مردم شهر خنج معتقدند، مهاجرت شهروندان از شهر خنج از زمان تأسیس دانشگاه آزاد کاهش یافته است.

واژگان کلیدی: دانشگاه آزاد اسلامی، وضعیت فرهنگی، روابط اجتماعی، شهرستان خنج.

* دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی و عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر.

E-mail: Jafarinia_Reza@yahoo.com

** کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی.

مقدمه

یکی از نهادهای جدیدی که در این مورد نقش مهمی در کشور ما ایفا کرده است، تأسیس دانشگاه آزاد در شهرهای بعضاً کوچک مناطق است. هر چند که دلیل عمدهی مؤسسان این دانشگاه در درجهی اول، شاید تأثیرگذاری بر فرهنگ اجتماعی مردم نبوده است. به نظر می‌آید، هدف اصلی دانشگاه آزاد میسر کردن امکان ادامه‌ی تحصیل برای افراد بومی ساکن در شهرها و روستاهای دور افتاده برای تحصیلات عالی می‌باشد. با این حال، اگر هدف فوق‌الذکر را مهم‌ترین هدف مؤسسان دانشگاه آزاد اسلامی بدانیم، نمی‌توانیم از یکی از مهم‌ترین پیامدهای آن که تغییر در بافت اجتماعی و فرهنگی شهری که دانشگاه در آن تأسیس شده است، غافل باشیم. در مورد این تبعات، به دو گونه می‌توان مطالعات انجام داد: اول مطالعه با استفاده از شاخص‌های توسعه‌یافتگی بعد از تأسیس دانشگاه و با استفاده از شواهد موجود، مثلاً وضعیت فارغ‌التحصیلان و غیره. دوم، مطالعه می‌تواند با استناد به دیدگاه‌های مردم شکل گیرد. یعنی از نظر مردم همان شهر پرسیده شود که تأسیس دانشگاه آزاد در شهرشان چه عواقب و پیامدهایی داشته است. با توجه به نوع دوم، این تحقیق به دنبال پیامدهای اجتماعی فرهنگی تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در خنج از نظر مردم این شهر است. قبل از ورود به بحث اصلی، بهتر است، برخی مفاهیم اصلی توضیح داده شود.

بسیاری از سازمان‌های ایران، وضعیت مطلوبی را نشان نمی‌دهد: ناتوانی بوروکراسی در ایران در جهت حرکت به سمت توسعه در درجهی اول از فقدان یا ضعف انگیزه‌ی نیروی انسانی، پایین بودن سطح تخصص و ترکیب نامتعادل آن برمی‌خیزد. این هر سه موجب می‌شود ماشین دولتی در اتخاذ تصمیمات توسعه‌ای و یا اجرای آن، توانایی لازم را از خود بروز ندهد. از طرف دیگر، بهره‌وری از این نیروی انسانی موجود، به دلیل ضعف مدیریت و وجود نارسایی‌های اجتماعی و فرهنگی و سیاسی در سطح نازل قرار دارد، به طوری که طبق آمار ارائه شده در پیوست قانون برنامه‌ی اول، ساعات کار مفید به دو ساعت هم نمی‌رسد (صفا، ۱۳۸۰، ص ۶) و این در حالی است که جهان به سرعت و شتابان به رشد خود ادامه می‌دهد: تغییرات نسبت به سال‌های پیشین که سالیان ثابت بوده است، با میزان فزاینده‌ای در بیشتر نقاط جهان و در بیشتر زمینه‌های زندگی صورت می‌گیرد.

بنابراین، دنیای امروز و فردا دنیای تغییر است. دنیایی که تنها عامل با ثبات در آن خود تغییر است. در چنین عصری، ما باید مسؤول سرنوشت خویش و سازمان‌های خود باشیم (زالی، ص ۲).

مهم‌ترین هدف این تحقیق، شناسایی پیامدهای اجتماعی - فرهنگی تأسیس دانشگاه آزاد واحد خنج از دید مردم شهرستان خنج است. بر این اساس می‌توان سؤال زیر را مطرح کرد.

- تأثیرات فرهنگی و اجتماعی تأسیس دانشگاه آزاد در خنج به نظر مردم خنج چیست؟
در راستای هدف کلان فوق، می‌توان اهدافی را به عنوان اهداف خرد در نظر گرفت و آن‌ها را در قالب سؤال‌ها زیر مطرح ساخت:

- کدام عامل و یا کدام عوامل را می‌توان تأثیرگذارترین عوامل از دیدگاه مردم خنج دانست؟

- مردم شهرستان خنج بطور کلی چه نگرشی نسبت به تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در شهرشان دارند؟

- با توجه به نتایج به دست آمده چه پیشنهاد یا پیشنهادهایی را برای بهبود وضعیت ممکن می‌توان انجام داد؟

پیشینه تحقیق

امیریان‌زاده و همکاران در تحقیقی تحت عنوان نقش دانشگاه آزاد اسلامی استهبان در توسعه‌ی (دیدگاه تحصیل‌کردگان)، به این نتیجه رسیدند که با حمایت و تشویق‌های دلسوزانه مسؤولین این نهاد مردمی و پویا جهت توسعه‌ی کشور به مسیر خود ادامه دهد (امیریان‌زاده و همکاران، ۱۳۸۵).

بوستانی تحقیقی با عنوان روند رشد تولیدات علمی دانشگاه آزاد اسلامی در کشور ارائه داده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که میانگین رشد تولید علمی دانشگاه آزاد اسلامی در دوره شاخص ذکر شده ۵۷/۶۶ درصد بوده که حداکثر آن ۷۶/۹ درصد در سال ۲۰۰۲ اتفاق افتاده است. حال آنکه میانگین رشد تولید علمی کشور و حداکثر آن به ترتیب ۳۲/۶ و ۵۵/۹ درصد بوده است (بوستانی، ۱۳۸۵).

احمدی در تحقیقی تحت عنوان نقش دانشگاه آزاد اسلامی مرودشت در کارآفرینی، ضمن ارائه تعریفی از کارآفرینی، در زمینه نقش این دانشگاه در مقوله کارآفرینی نتیجه‌گیری می‌کند که، دانشگاه آزاد اسلامی به علت داشتن امکانات آموزشی و پژوهشی پیشرفته و نیروهای کارشناس و کاردان می‌تواند در بخش‌های گوناگون بازارکار فعالیت نماید، مواد و دستگاه‌های گوناگون تولید کند و با ارائه طرح‌های تولید سودآور به سازمان‌های دولتی و شرکت‌های خصوصی، زمینه‌ی ایجاد واحدهای مختلف تولیدی را فراهم کند و از این راه کارآفرین باشد (احمدی، ۱۳۸۵).

رحیمی و دیگری پژوهشی تحت عنوان بررسی تأثیر دانشگاه آزاد اسلامی بر وضعیت اقتصادی - اجتماعی شهرستان جهرم، با استفاده از روش کمی و پیمایشی و استفاده از ابزار پرسشنامه، انجام دادند. یافته‌ها نشان می‌دهد که دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم در ارتقای سطح تحصیلات شهروندان جهرمی تأثیری مثبت به میزان زیاد داشته است. از سوی دیگر، تأثیر این دانشگاه در شکوفایی بخش کشاورزی در مقایسه با بخش صنعت و بخش خدمات شهری نسبت به بخش خدمات روستایی و نهایتاً در بهبود وضعیت هنجارهای فرهنگی در قیاس با بهبود هنجارهای مذهبی بیشتر بوده است (رحیمی و دیگری، ۱۳۸۵).

رضانی و دیگری در تحقیقی تحت عنوان تأثیر دانشگاه آزاد اسلامی در ارتقای وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زنان استان کهگیلویه و بویراحمد، عقیده دارند که در کشور ما دانشگاه آزاد اسلامی اگرچه بسیار جوان است، اما نقش مهمی در تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دارد. در بعد فرهنگی: تحصیلات دانشگاهی تأثیرات فرهنگی بیشتری را از خود به جا گذاشته است. به گونه‌ای که این تأثیرات در تحکیم روابط خانوادگی و همسرگزینی منطقی نمایان است. همچنین ایجاد و حس مسئولیت‌پذیری در آن‌ها برای تربیت فرزندان شایسته را باعث شده است (رضانی و دیگری، ۱۳۸۵).

مروری بر مباحث نظری تحقیق

• مباحث نظری تحقیق، برگرفته از نظریه‌های مربوط به سازمان‌ها و دوم نظریه‌های مربوط به توسعه می‌باشد.

تیلور که به عنوان پدر مدیریت علمی شناخته شده است، بر این باور است که اگر میان پاداش‌های مادی با کار رابطه‌ی نزدیک برقرار گردد، کارگر با حداکثر توانایی فیزیکی خود کار خواهد کرد. هدف مدیریت علمی تیلور افزایش تولید از طریق بهبود کارآیی کارگران است. تیلور به این منظور دو راه پیشنهاد می‌کند: ۱- استفاده از روش‌های علمی و ۲- ایجاد انگیزش از طریق افزایش دستمزد ... به عقیده‌ی تیلور، چون کارگر تنبل است و سعی می‌کند حداقل کار را انجام دهد، افزایش بهره‌وری کار و میزان تولید فقط از طریق اجبار ممکن است و این کار فقط بر عهده‌ی مدیریت است؛ تنها مدیریت است که می‌تواند حداکثر استاندارد کردن تمامی فعالیت کارگر را در سازمان صنعتی تأمین کند. روش‌های علمی تیلور را می‌توان به صورت زیر خلاصه کرد: ۱- استاندارد کردن شرایط کار ۲- استاندارد کردن روش‌های کار ۳- اندازه‌گیری کار ۴- برنامه‌ریزی وظایف روزانه ۵- تعیین دستمزد. به نظر او تمایز اساسی بین کارگران و مدیران در این است که کارگران نمی‌توانند ارضای شخصی را به تعویق افکنند، آن‌ها برای پاداش حال زندگی می‌کنند، نه برای پاداش‌های آینده (صوری، ۱۳۷۹، صص ۹۴-۹۰).

مکتب روابط انسانی: اساس و پایه‌ی جنبش روابط انسانی بر این باور قرار داشت که افزایش بیشتر تولید و بهره‌وری در سازمان در گرو افزایش رضایت کارکنان است (رابینز، ۱۳۷۷، ص ۱۵). این رویکرد جدید معتقد است با مطالعه‌ی عامل انسانی در سازمان‌های صنعتی می‌توان کارآیی سازمان و بهره‌وری را افزایش داد. برای افزایش بهره‌وری کار باید بعضی نیازهای شخصی فرد در سازمان ارضا شود. آن‌ها بر نگرش انسانی نسبت به کارکنان زبردست، احترام به فرد، مدیریت دموکراتیک و مانند آن تأکید می‌کنند. میو در آزمایش‌ها و مطالعات خود به این نتیجه رسید که اساساً عوامل روانی و اجتماعی نقش مهم‌تری در افزایش بهره‌وری دارد تا عوامل مادی (صوری، ۱۳۷۹، ص ۱۱۵). بدین سان در حالی که نظریه‌ی نئوکلاسیک بر این باور است که افراد به جای فکر کردن درباره‌ی نیازهای اقتصادی و امنیت، بیشتر در اندیشه‌ی روابط و رفتار سازمانی‌اند. به راحتی دیده می‌شود که کارگران به وسیله‌ی نیازهای اجتماعی برانگیخته خواهند شد. مطالعات مشهور هاتورن نشان می‌دهد که موضوعاتی نظیر تعامل گروهی، مشارکت، تجمع و ارتباطات مؤثر، اثرات بسیار زیادی روی بهره‌وری و کارآیی دارند (هیگس و دیگری، ۱۳۸۲، ص ۳۷).

به عقیده‌ی نظریه‌پردازان سازمان غیررسمی، الگوی واقعی رفتارها و روابط اعضای سازمان تقریباً همیشه کم و بیش با طرح رسمی سازمان تفاوت دارد. زیرا طرح رسمی سازمان ممکن است ناقص باشد؛ یعنی، تمامی الگوی رفتار را آن گونه که در عمل رخ می‌دهد، در برنگیرد. همچنین بعضی بخش‌های الگوی واقعی رفتار ممکن است با طرح رسمی سازمان در تعارض باشد (همان، ۱۲۵).

مازلو (۱۹۴۳) چنین می‌گوید: ۱- نیازهای آدمی در یک سلسله مراتب اهمیت قرار می‌گیرد که از پایین‌ترین آن‌ها نیازهای فیزیولوژیک شروع می‌شود و به ردیف‌های بالاتر نیاز به تأمین امنیت، نیازهای اجتماعی، نیاز به احترام و نهایتاً نیاز به خودشکوفایی ختم می‌شود. به نظر او نیازهای فیزیولوژیکی شامل غذا، مسکن، ارضای جنسی است، نیازهای امنیتی یعنی حفاظت در برابر صدمات فیزیکی و عاطفی، نیازهای اجتماعی، عاطفه، عشق و پذیرش است، نیازهای احترام دربرگیرنده‌ی عوامل ارزشی درونی مانند مناعت طبع، خودمختاری و پیشرفت است و بالاخره، نیازهای خودشکوفایی، یعنی به فعلیت رساندن استعدادهای بالقوه‌ی خود، کسب رضایت خاطر، انگیزه‌ی دستیابی به خواسته‌ها بنابراین شایستگی و لیاقت. ۲- انسان پیوسته در حال نیاز است، به محض این که یک نیاز ارضا شود، برتری آن نیاز کاهش می‌یابد و نیاز دیگری برای جانشینی آن بروز می‌کند. ۳- هنگامی که نیازی به صورت کامل ارضا شود، آن نیاز دیگر نمی‌تواند برانگیزنده‌ی رفتار باشد. بنابراین، انسان با نیاز سطح بالاتر برانگیخته می‌شود. ۴- نیازها نه تنها به هم مرتبط بوده است، بلکه با یکدیگر در حال درگیری قرار دارد، بدین خاطر تمام نیازها در هر سطح به ارضای ناقص گرایش دارد (مازلو، ۱۹۵۱، صص ۲۸-۲۶).

هرزبرگ پس از ارایه‌ی نظریه‌ی مازلو، نظریه‌ی بهداشت - انگیزش^۱ را مطرح کرد. عوامل بهداشتی به عواملی اطلاق می‌شود که نبودشان ایجاد مشکل می‌کند، اگرچه وجودشان در کار ضروری است. این عوامل باعث انگیزختن افراد نمی‌شود، مانند خط‌مشی سازمان و نحوه‌ی اداره‌ی امور، نظارت یا سرپرستی فنی، روابط شخصی با سرپرستان، روابط شخصی با همکاران، روابط شخصی با زیردستان، حقوق، دستمزد، تأمین شغلی، زندگی شخصی، شرایط کار و موقعیت و مقام اجتماعی. این عوامل با خاصیت نگهداری و ابقا می‌باشد، اما وجودشان موجب انگیزش افراد نمی‌شود. اما عوامل انگیزاننده، عواملی است

که وجودشان باعث ترغیب و انگیزش افراد می‌شود. این عوامل عبارت است از کسب موفقیت، بازشناسی، پیشرفت خود شغل و کار و امکان رشد و مسؤولیت (انصاری زنائی، ۱۳۸۱، صص ۵۸-۵۷).

تئوری مهم دیگری که در زمینه‌ی سازمان و مدیریت ابزار شده است، نظریهٔ نوین^۲ (تئوری جدید) یا به عبارتی تحلیل سیستمی سازمان نامیده می‌شود. این تئوری، کلیه‌ی عناصر سازمان را مورد توجه قرار داده و کل سازمان و همچنین اجزای تشکیل دهنده‌ی آن را با یک دید فراگیر می‌نگرد. نظریه‌پردازان جدید، سازمان را به عنوان یک سیستم وفاق پذیر^۳ مورد نگرش قرار می‌دهند که بقای آن، منوط به تعدیل خود در مقابل تغییرات محیط خارج است. این نظریه سازمان را چنین تعریف می‌کند: یک سازمان عبارت است از فرآیندی ساختاری، که در این فرآیند، افراد برای اهدافی معین، در تماس متقابل با یکدیگر قرار دارند (همان، ص ۱۹۱). بدین سان، در حالی که نظریه‌ی نئوکلاسیک تأثیر روابط اجتماعی را در جهت رضایت‌مندی کارکنان مطرح کرده است، دیدگاه چند بعدی «نظریه‌ی نوین یا پیشرفته» نیازهای انسان را بسیار پیچیده و بفرنج تصور می‌کند. در نظریه‌ی نوین اعتقاد بر این است که نه تنها انسان به وسیله‌ی پاداش‌های مادی، امنیت و تعلق برانگیخته می‌شود، بلکه تحت تأثیر میل به منزلت و عزت نفس خود و دیگران و همچنین خویشتن‌یابی و تعالی نیز قرار می‌گیرد. براساس نظریه‌ی نوین، تمام سطوح این نیازها به حالت پیچیده‌ای با همدیگر ارتباط می‌یابند. مجموعه‌ی این نیازها می‌تواند در تشکیل سازمان و یا پیوستن افراد به سازمان بسیار مهم باشد. بدین ترتیب ممکن است، افراد نیازهای متعددی داشته باشند که سعی دارند از طریق سازمان‌ها، آن‌ها را برآورده سازند. بنابراین سازمان‌ها می‌توانند پاسخگوی بسیاری از نیازهای انسانی باشند (همان، ص ۳۸).

روش مبتنی بر ویژگی‌های شغلی به وسیله‌ی دو پژوهشگر به نام ترنر و لارنس در سال‌های میانی ۱۹۶۰ رایج شد. آن‌ها برای ارزیابی اثر انواع مختلف شغل بر میزان رضایت و غیبت کارکنان یک روش تحقیق رایج نمودند. آن‌ها پیش‌بینی کردند که کارکنان مشاغلی را ترجیح می‌دهند که پیچیده، چالش‌گر یا هم‌آورد طلب باشد؛ یعنی این شغل‌ها موجب افزایش رضایت شغلی و کاهش میزان غیبت آنان خواهد شد. این دو پژوهشگر، پیچیدگی کار را بر اساس ۶ ویژگی تعریف کردند: ۱- گوناگونی یا متنوع بودن کار، ۲- استقلال یا

آزادی عمل در کار، ۳- مسؤولیت، ۴- دانش و مهارت، ۵- روابط متقابل اجتماعی که مورد نیاز کار است و ۶- روابط متقابل اجتماعی که اختیاری است. هر قدر شغل، از نظر این ویژگی‌ها نمره‌ی بالاتری می‌گرفت، از نظر این دو پژوهشگر، پیچیده‌تر بود. نتیجه‌ی تحقیقاتی که در زمینه‌ی میزان غیبت کارکنان انجام شد، پیش‌بینی‌های آن‌ها را تأیید کرد. کسانی که کارهای پیچیده‌تر انجام می‌دادند، کم‌تر غیبت می‌کردند (رابینز، ۱۳۷۷، ص ۹۲۷).

هکمن و الدهام، توانستند به رابطه‌ی بین انگیزش، عملکرد و رضایت شغلی افراد پی برده و الگوی ویژگی‌های شغلی را ارایه کنند. با توجه به این الگو، هر نوع کار یا شغل را می‌توان برحسب ۵ بعد اصلی کار، به شرح زیر بیان کرد: ۱- گوناگونی در مهارت کار، ۲- هویت کار، ۳- اهمیت کار، ۴- آزادی عمل و ۵- بازخورد نتیجه. سه بعد نخستین در هم ادغام شده و کار معنی‌دار را به وجود می‌آورند. یعنی اگر این سه ویژگی در یک نوع کار وجود داشته باشد، می‌توان پیش‌بینی کرد که کارگر یا کارمند کار مزبور را مهم، ارزشمند و مفید بداند. همچنین کارهایی که آزادی و استقلال عمل دارد به فرد احساس مسؤولیت‌پذیری می‌دهند و اگر نتیجه‌ی کار بازخورد شود فرد کارگر یا کارمند متوجه می‌شود که تا اندازه‌ای اثربخش بوده است. از دیدگاه انگیزش، الگوی مزبور بیان این است که پاداش‌های باطنی زمانی به دست می‌آید که فرد آگاهی یابد کار به صورت عالی انجام گرفته و او مفید بودن را تجربه کرده است. هرگاه این حالت‌های روانی در شخص پدید آید میزان انگیزش وی افزایش یافته و عملکرد بهتری خواهد داشت و رضایت شغلی او بیشتر می‌شود، غیبت‌ها کاهش می‌یابد و احتمال کمی وجود دارد که سازمان را ترک کند (رابینز، ۱۳۷۷، صص ۹۳۰-۹۲۸).

نوسازی^۴ دیدگاهی است که در پی تبیین موانع درونی و داخلی در کشورهای جهان سوم می‌باشد. به تعبیری این نظریه معتقد است که باید ساختارهای درونی و داخلی جوامع را آماده و مستعد پذیرش پویش‌های نوسازی سازیم. طرفداران این دیدگاه عناصری چون خردورزی و تعقل‌گرایی، نظم داشتن، سازمان داشتن، مشارکت، تقدیرگرا نبودن، محاسبه‌گر بودن و عناصر دیگر را به عنوان خمیرمایه‌های اولیه‌ی جریان نوسازی بر می‌شمارند و سطوح تحلیل خود را با توجه به وضعیت موجود جوامع، بدون توجه به گذشته‌ی تاریخی آن‌ها در قالب سه سطح خرد، میانی و کلان قرار می‌دهند (همان، ص ۹۲).

در سطح خرد بر عواملی چون زمینه‌های روانی و امتیازهای فردی و متغیرهایی چون وجود روشنفکران و مروجین، تجار، انسان‌های حاشیه‌ای، جوانان و نوگرایی آن‌ها، بنگاه داران و غیره تأکید دارند (لهستانی‌زاده و دیگری، ۱۳۸۱، ص ۱۰۱). در سطح میانی بر عواملی چون وجود مدارس، کارخانجات و سازمان‌های تولیدی، شرکت‌های تعاونی، انجمن‌ها و گروه‌های پیشرو و هادی و غیره متمرکز می‌شوند (همان، ص ۱۰۲). در سطح کلان نیز بر چگونگی نظام ارتباطات، نظام آموزشی، نظام بورکراسی دولتی و ارتش، شهرنشینی، صنعتی شدن و غیره توجه می‌کنند (رابینز، ۱۳۷۷، صص ۹۳۰-۹۲۸).

چارچوب نظری

به طور کلی، نظریه‌ی منتخب این تحقیق، نظریه‌ی نوسازی است. نوسازی، روند یا فرآیند جدید شدن جامعه است. جامعه‌ی نو، جامعه‌ای است، با این مشخصات: شهرنشینی، باسوادی، تحرک اجتماعی، رشد اقتصادی و وابستگی اجتماعی گسترده (کوزبای، ۲۰۰۳، ص ۱۰۹). بنابراین، نوسازی متضمن تغییر اساسی در ساختار، اعتقادات و ارزش‌های اجتماعی مردم در همه‌ی عرصه‌های اندیشه و عمل انسان است؛ در سطح روان‌شناختی: نوسازی متضمن تغییر بنیادی ارزش‌ها، ایستارها و انتظارات مردم است. در سطح فکری: نوسازی به معنی گسترش شگرف دانش بشری درباره‌ی محیط خود و پخش آن از راه تحصیلات عالی، ارتباطات جمعی و آموزش و پرورش است. در سطح اجتماعی: نوسازی دلالت دارد بر تغییر وفاداری افراد از خانواده و دیگر گروه‌های اولیه به گروه‌های ثانوی که داوطلبانه سازمان یافته‌اند. نوسازی اقتصادی: به معنی رشد تولید کشاورزی، صنایع، بازرگانی و تجارت است. نوسازی سیاسی: تغییر نظام سیاسی را در نظر دارد و در برگیرنده‌ی تغییرات در ساختار سیاسی، فرهنگ سیاسی و روندهای سیاسی است (عالم، ۱۳۸۰، صص ۱۰۹-۱۱۰).

ورسلی، اظهار می‌کند که نوسازی به تمام تغییراتی که از جنبه‌های اجتماعی و سیاسی، امر صنعتی شدن را در بسیاری از ممالک با تمدن غربی، همراهی کرده‌اند، اشاره دارد، که از آن جمله است: شهرنشینی، تغییرات در ساختار اشتغال، جابه‌جایی اجتماعی، توسعه، آموزش و پرورش، همچنین تغییرات

سیاسی به صورت کنار گذاشته شدن نهادهای مطلق‌گرا و استبدادی و روی کارآمدن حکومت‌های مسؤول و انتخابی و نیز عوض شدن نظام مطلق‌العنان بخش خصوصی و جایگزینی آن با یک دولت رفاه متجدد (ازکیا، ۱۳۸۱، صص ۲۴-۲۳). نوسازی به نظر آلموند و پاول عبارت است از روندی از تغییر رفتار که به وسیله‌ی آن مردم بیشتر بسوی روابط علی مشاهدات محیط اطراف خود نایل می‌آیند. آنان مدعی هستند که تجربیات تاریخی حاکی از آن است که توسعه‌ی تکنولوژی، علوم و گسترش آموزش و وسایل ارتباط جمعی در ایجاد فرهنگ نوگرا نقش اساسی دارد. مکانیسم این تحول از آن جا ناشی می‌شود، که آحاد اعضای جامعه‌ی مذکور به توان بالقوه‌ی خود در تغییر دادن محیط ایمان بیابند و لذا مصراً سعی می‌نمایند تا وسایل لازم، جهت فعلیت بخشیدن — توان‌های بالقوه‌ی خود — را بیابند. فرد نوگرا شهروندی مطلع و مشارکت‌کننده است. به خود اعتماد دارد و در روابط خود با منابع نفوذ سنتی، بویژه موقعی که تصمیمی اساسی درباره‌ی گذران امور شخصیه‌ی وی گرفته می‌شود، بسیار مستقل عمل می‌کند، او آماده‌ی پذیرش تجربیات و ایده‌های جدید است، ذهنی باز و از لحاظ مفهومی منعطف دارد (سیف زاده، ۱۳۶۸، صص ۸۸-۸۷).

اکثر متغیرهای وابسته در این تحقیق، از نظریه‌های نوسازی اخذ شده است. براین اساس می‌توان گفت که متغیرهای وابسته‌ای چون: افزایش تفاهم مذهبی بین مذاهب در بعد نوسازی فرهنگی قرار می‌گیرد. افزایش ارتباط بین کسانی که زبان مادری متفاوت دارند. نیز از مؤلفه‌های نوسازی و شاخص عمده‌ی آن یعنی شهرنشینی است. تفاهم و احترام گذاشتن به شیوه‌های زندگی متفاوت را نیز می‌توان یک مؤلفه‌ی جدید دانست. سایر متغیرها نیز به طور مستقیم یا غیرمستقیم از نظریه‌ی نوسازی مشتق می‌شوند. افزایش امید به بهبود کلی وضعیت شهرستان، جلوگیری از مهاجرت، جلوگیری از جرایم، بهبود روابط اجتماعی، افزایش اقدام‌های شهرداری، افزایش خلاقیت، تغییر شیوه‌ی تربیتی والدین، اهمیت یافتن نقش زنان، افزایش گرایش دانش‌آموزان به ادامه‌ی تحصیل، ازدواج‌های غیرخویشاوندی، تنوع پوشش زنان، کیفیت روابط بین پسران و دختران و میزان

آگاهی مردم نسبت به محیط پیرامون، همگی از مؤلفه‌های جدید است که در یک جامعه‌ی سنتی جایگاهی ندارد. به عنوان نمونه، زن در یک جامعه‌ی سنتی از نقش بالایی برخوردار نیست. تمام این مؤلفه‌های جدید، به یاری یک یا چند سازمان جدید ممکن است که در شهری شیوع یابد.

فرضیات تحقیق

- ۱- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در افزایش تفاهم مذهبی در خنج تأثیر داشته است.
- ۲- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی خنج سبب افزایش ارتباط کسانی شده است که زبان مادری متفاوت دارند.
- ۳- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج سبب تفاهم در شیوه‌ی متفاوت زندگی دانشجویان شده است.
- ۴- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی سبب افزایش امید به بهبود وضعیت کلی شهر خنج شده است.
- ۵- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در مهاجرت شهروندان خنجی مؤثر بوده است.
- ۶- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی بر اقدام‌های شهرداری تأثیر داشته است.
- ۷- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج سبب بهبود روابط اجتماعی شده است.
- ۸- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج سبب افزایش خلاقیت جوانان شده است.
- ۹- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی خنج در تغییر شیوه‌ی تربیتی والدین نسبت به فرزندان تأثیر داشته است.
- ۱۰- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در جلوگیری از جرایم در شهر خنج مؤثر است.
- ۱۱- تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج در اهمیت نقش زنان در جامعه و خانواده مؤثر بوده است.
- ۱۲- دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج در گرایش به ادامه‌ی تحصیل دانش‌آموزان به دانشگاه مؤثر بوده است.
- ۱۳- دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج در ازدواج‌های غیرخویشاوندی مؤثر بوده است.
- ۱۴- دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج در تنوع پوشش زنان و جوانان تأثیر داشته است.

۱۵- دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج بر چگونگی روابط بین پسران و دختران تأثیر داشته است.

۱۶- دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج بر میزان آگاهی مردم نسبت به محیط پیرامون تأثیر داشته است.

روش‌شناسی تحقیق

روش کلی این تحقیق، با توجه به موضوع آن کمی و پیمایشی است. در این تحقیق ابزاری که برای گردآوری اطلاعات به کار بردیم پرسشنامه بود. این روش به ما اجازه می‌دهد تا درباره‌ی جمعیت آماری، اطلاعات یکنواختی به دست آوریم و امکان مقایسه و مشاهده درست متغیرها را داشته باشیم. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق، پرسشنامه بوده است. قبل از پرکردن پرسشنامه توسط پرسشگر، وی می‌بایست یکسری توضیحات به پاسخگو بدهد؛ این توضیحات عبارت بود از: ۱- معرفی کردن خودش، ۲- توضیح این موضوع که از کجا آمده است، ۳- توضیح این که این تحقیق درباره‌ی چیست، ۳- توضیح به پاسخگو که به نام و آدرس وی احتیاجی نیست و ۴- توضیح این مسأله که هر گونه جواب پاسخگو، قابل احترام است. در این تحقیق، واحد تحلیل فرد می‌باشد و نتایج تحلیل به افراد قابل تعمیم است.

بر اساس کتاب خنج دارالاولیای فارس، ۴۳/۹۵ درصد جمعیت خنج در سال ۱۳۶۵، هجده سال و بیشتر داشته‌اند (خنج دارالاولیای فارس، ۱۳۸۴، ص ۲۰۴). ما در این تحقیق ۴۵ درصد از جمعیت خنج را بر اساس تخمین بالاتر از هجده سال حدس می‌زنیم. جمعیت شهرستان خنج تقریباً برابر با ۲۰ هزار نفر می‌باشد. که با کم کردن افراد زیر ۱۸ سال به رقمی در حدود ۹ هزار نفر می‌رسیم.

در این تحقیق، از روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شده است. بنابراین، نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای، یکی از انواع نمونه‌گیری تصادفی است. خوشه‌ها در این تحقیق مناطق شهرستان خنج است. پس از تعیین مناطق، به صورت تصادفی پرسشنامه‌ها در میان مناطق توزیع خواهد شد. بر این اساس، ما شهرستان خنج را به دو طبقه‌ی درآمد بالا و

درآمد پایین تقسیم‌بندی کردیم، سپس با تقسیم نمونه‌ی خود از میان دو طبقه، به صورت تصادفی اقدام به پرکردن پرسشنامه‌ها کردیم.

در این تحقیق، علاوه بر آمار توصیفی، از آمار استنباطی استفاده خواهد شد. برای انجام پردازش اطلاعات از نرم افزار آماری SPSS استفاده شده است. سعی شده است که سطح سنجش اکثر متغیرها ترتیبی باشد تا بتوان از آماره‌ی کای اسکور تک متغیره استفاده می‌کنیم.

این تحقیق، یک متغیر مستقل دارد که آن تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد خنج است. متغیر وابسته در اینجا متغیرهای ذیل می باشد که همگی با استفاده از سؤال‌هایی در قالب طیف ۵ درجه‌ای لیکرت سنجش شده است. این متغیرها عبارت است از: ۱- افزایش تفاهم مذهبی بین مذاهب که با ۵ گویه سنجیده شده است و مقدار آلفای آن ۰/۷۸ می‌باشد. ۲- افزایش ارتباط بین کسانی که دارای زبان مادری متفاوتند. این متغیر با ۸ گویه سنجیده شده است و آلفای آن برابر ۰/۷۳ می‌باشد. ۳- تفاهم مردم خنج در مورد شیوه‌ی متفاوت زندگی دانشجویان. این متغیر با ۶ گویه آزمون شده است و آلفای آن برابر ۰/۷۴ می‌باشد. ۴- افزایش امید به بهبود وضعیت کلی شهر. با ۹ گویه سنجیده شده است و آلفای آن برابر ۰/۷۷ می‌باشد. ۵- مهاجرت شهروندان. با ۸ گویه سنجیده شده است و آلفای آن برابر ۰/۹۱ می باشد. ۶- اقدام‌های شهرداری: کلیه‌ی اقدام‌هایی که شهرداری شهرستان خنج برای رفاه و آبادانی شهرستان خنج انجام می‌دهد. با ۱۰ گویه آزمون شده است و آلفای آن برابر ۰/۹۴ می‌باشد. ۷- بهبود روابط اجتماعی. با ۴ گویه سنجیده شده است و آلفای آن برابر ۰/۷۱ می‌باشد. ۸- افزایش خلاقیت جوانان. با ۶ گویه سنجیده شده است و آلفای آن برابر ۰/۷۷ می‌باشد. ۹- تغییر شیوه‌ی تربیتی والدین نسبت به فرزندان. با ۵ گویه آزمون شده است و آلفای آن برابر ۰/۷۸ می‌باشد. ۱۰- جلوگیری از جرایم. با ۴ گویه سنجیده شده است و آلفای آن برابر ۰/۷۶ می‌باشد. ۱۱- اهمیت یافتن نقش زنان در جامعه یا خانواده. با ۹ گویه سنجیده شده است و آلفای آن برابر ۰/۸۲ می‌باشد. ۱۲- افزایش گرایش دانش‌آموزان برای ادامه‌ی تحصیل. با ۸ گویه سنجیده شده است و آلفای آن برابر ۰/۸۴ می‌باشد. ۱۳- ازدواج غیرخویشاوندی. این متغیر با ۳ گویه سنجیده شده و آلفای آن برابر ۰/۸۰ می‌باشد. ۱۴- تنوع پوشش زنان و جوانان. با ۸ گویه آزمون شده است و آلفای

آن برابر $0/69$ می‌باشد. ۱۵- چگونگی روابط بین پسران و دختران. با ۷ گویه سنجیده شده است و آلفای آن برابر $0/85$ می‌باشد. ۱۶- میزان آگاهی مردم نسبت به محیط پیرامون. با ۱۰ گویه آزمون شده است و آلفای آن برابر $0/94$ می‌باشد.

یافته های تحقیق

داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS پردازش شدند و نتایج حاصل به صورت ذیل بیان می‌شود. از ۲۹۰ نفر پاسخگویان ۱۴۶ نفر مرد بوده‌اند، که معادل $50/3$ درصد کل پاسخگویان می‌باشد و ۱۴۴ نفر زن که معادل $49/7$ درصد کل پاسخگویان می‌باشد. دامنه‌ی سنی در گروه نمونه، بین ۱۷ تا ۵۲ سال است. بیشترین فراوانی مربوط به سن ۱۸ سال است که $17/9$ درصد از تعداد کل پاسخگویان را به خود اختصاص داده و کمترین تعداد در سنین ۴۶، ۴۸ و ۵۲ سال مشاهده می‌شود، که تنها یک نفر از پاسخگویان را به خود اختصاص داده است. همانگونه که نتایج نشان می‌دهد میانگین سن پاسخگویان $26/61$ می‌باشد. سطح تحصیل دیپلم در بین پاسخگویان بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. 142 نفر از پاسخگویان مدرک دیپلم دارند. حدود 74 درصد از پاسخگویان تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم دارند و تنها حدود 26 درصد تحصیلات دانشگاهی دارند. از کل تعداد پاسخگویان 142 نفر مجرد و 143 نفر متأهل می‌باشند. که به ترتیب معادل 49 و $49/3$ درصد از کل پاسخگویان را به خود اختصاص داده است. و ۵ نفر از پاسخگویان به گزینه "سایر" پاسخ داده‌اند.

آزمون فرضیات

فرضیه‌ی اول بیان می‌دارد که دانشگاه آزاد در افزایش تفاهم مذهبی بین مذاهب گوناگون تأثیر داشته است. نتایج نشان می‌دهد مقدار کای اسکور حدود 144 می‌باشد، که این ضریب در سطح $0/01$ به لحاظ آماری معنادار می‌باشد. ضریب همبستگی پیرسون نیز این معناداری را نشان می‌دهد.

فرضیه‌ی دوم بیان می‌کند که، دانشگاه آزاد سبب افزایش ارتباط بین کسانی شده است که، زبان مادری متفاوت دارند. نتایج نشان می‌دهد که، فرضیه دوم مورد تأیید قرار

می‌گیرد، مقدار شاخص کای اسکور برای این متغیر ۱۸۹/۹۱۶ و مقدار همبستگی برابر ۰/۴۳، در سطح ۰/۰۱ معنادار می‌باشد.

فرضیه‌ی سوم بیان می‌کند که، دانشگاه آزاد سبب تفاهم مردم درباره‌ی شیوه‌های متفاوت زندگی دانشجویان شده است. نتایج نشان می‌دهد که مقدار شاخص کای اسکور برای این متغیر ۱۰۵/۶۹۰ می‌باشد، این ضریب در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار می‌باشد، ضریب همبستگی پیرسون نیز این معناداری را در سطح حداقل ۹۵ درصد نشان می‌دهد.

فرضیه‌ی چهارم بیان می‌دارد که دانشگاه آزاد بر افزایش امید به بهبود وضعیت کلی شهر تأثیر داشته است. مقدار کای اسکور حدود ۱۴۴ و مقدار پیرسون برابر ۰/۳۶ می‌باشد که این ضریب در سطح ۰/۰۱ به لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. بدین معنی که مردم شهر خنج معتقدند، دانشگاه آزاد در این شهرستان بر افزایش امید به بهبود وضعیت کلی شهر خنج تأثیر داشته است.

فرضیه‌ی پنجم بیان می‌کند که، دانشگاه آزاد بر میزان مهاجرت شهروندان مؤثر بوده است. مقدار شاخص کای اسکور برای متغیر کاهش میزان مهاجرت شهروندان ۷۵/۲۷۹ می‌باشد، که این رقم در سطح ۰/۰۱ به لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. به عبارت دیگر به نظر مردم تأسیس دانشگاه آزاد بر کاهش میزان مهاجرت شهروندان تأثیر داشته است.

فرضیه‌ی ششم بیان می‌دارد که، تأسیس دانشگاه آزاد بر اقدام‌های شهرداری تأثیر داشته است. مقدار شاخص کای اسکور برای متغیر اقدام‌های شهرداری ۱۰۰/۹۳۱ می‌باشد، که این ضریب در سطح ۰/۰۱ به لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. بدین معنی که تأسیس دانشگاه بر نحوه‌ی اقدام‌های شهرداری که یکی از شاخص‌های آن رسیدگی به وضعیت پارک‌ها می‌باشد، تأثیر داشته است.

فرضیه‌ی هفتم بیان می‌کند که، تأسیس دانشگاه آزاد باعث بهبود روابط اجتماعی شده است. نتایج نشان می‌دهد که مقدار شاخص کای اسکور برای این متغیر ۱۱۶/۹۶۶ می‌باشد، که این ضریب به لحاظ آماری در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار می‌باشد. به عبارت دیگر، تأسیس دانشگاه آزاد بر بهبود روابط اجتماعی مردم تأثیر داشته است.

فرضیه‌ی هشتم بیان می‌کند که، تأسیس دانشگاه آزاد باعث افزایش خلاقیت جوانان شده است. نتایج نشان می‌دهد که مقدار شاخص کای اسکور برای این متغیر ۱۲۰/۹۳۱ می‌باشد.

که این ضریب در سطح ۰/۰۱ معنی دار است. ضریب همبستگی پیرسون نیز این معناداری را نشان می‌دهد.

فرضیه‌ی نهم بیان می‌دارد که، دانشگاه آزاد بر تغییر شیوه‌ی تربیتی والدین نسبت به فرزندان تأثیر داشته است. نتایج نشان می‌دهد که مقدار شاخص کای اسکور برای متغیر شیوه تربیتی والدین معادل ۱۴۹/۵۵۲ می‌باشد، که به لحاظ آماری در سطح ۰/۰۱ معنی دار می‌باشد.

فرضیه‌ی دهم بیان می‌کند که، تأسیس دانشگاه آزاد باعث جلوگیری از جرایم در شهر خنج شده است. نتایج نشان می‌دهد که مقدار شاخص کای اسکور برای این متغیر ۹۵/۱۳۸ می‌باشد، که این ضریب به لحاظ آماری در سطح ۰/۰۱ معنی دار می‌باشد. ضریب همبستگی پیرسون نیز این معناداری را در سطح حداقل ۹۵ درصد با مقدار ۰/۴۸ نشان می‌دهد.

فرضیه‌ی یازدهم بیان می‌کند که، تأسیس دانشگاه آزاد بر اهمیت یافتن نقش زنان در جامعه و یا خانواده تأثیر داشته است. شاخص کای اسکور برای متغیر اهمیت یافتن نقش زنان ۱۴۸/۷۵۹ به دست آمده است که این ضریب به لحاظ آماری در سطح ۰/۰۱ معنی دار می‌باشد.

فرضیه‌ی دوازدهم بیان می‌کند که، تأسیس دانشگاه آزاد در افزایش انگیزه‌ی دانش‌آموزان برای ادامه‌ی تحصیل در دانشگاه تأثیر داشته است. شاخص کای اسکور برای متغیر انگیزه دانش‌آموزان برای ادامه‌ی تحصیل در دانشگاه معادل ۱۶۰/۴۴۸ می‌باشد. این ضریب به لحاظ آماری در سطح ۰/۰۱ معنی دار می‌باشد. بنابراین فرضیه‌ی صفر رد و فرضیه‌ی مقابل تأیید می‌شود. ضریب همبستگی پیرسون نیز این معناداری را در سطح حداقل ۹۵ درصد با مقدار ۰/۶۱ نشان می‌دهد.

فرضیه‌ی سیزدهم بیان می‌کند که، تأسیس دانشگاه آزاد باعث افزایش ازدواج‌های غیرخویشاوندی شده است. مقدار شاخص کای اسکور برای این متغیر ۵۰/۵۱۷ می‌باشد. که این ضریب در سطح ۰/۰۱ معنی دار است. بنابراین این فرضیه مورد قبول واقع می‌شود. به عبارت دیگر به نظر مردم تأسیس دانشگاه باعث افزایش ازدواج‌های غیرخویشاوندی شده است.

فرضیه‌ی چهاردهم مبتنی بر این نظر است که، تأسیس دانشگاه آزاد در تنوع پوشش زنان و جوانان تأثیر داشته است. همانگونه که نتایج نشان می‌دهد شاخص کای اسکور برای متغیر تنوع پوشش زنان ۱۴۱/۴۸۳ محاسبه شده است. این ضریب در سطح ۰/۰۱ به لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. بنابراین فرضیه‌ی صفر رد و فرضیه‌ی مقابل مورد تأیید قرار می‌گیرد.

فرضیه‌ی پانزدهم مبتنی بر این نظر است که، تأسیس دانشگاه آزاد بر چگونگی روابط بین جوانان بویژه روابط پسران و دختران تأثیر داشته است. نتایج نشان می‌دهد که شاخص کای اسکور برای متغیر چگونگی روابط بین جوانان ۱۶۷/۶۹۰ محاسبه شده است. این ضریب در سطح ۰/۰۱ به لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. به نظر مردم خنج تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در چگونگی روابط بین جوانان تأثیر داشته است. ضریب همبستگی پیرسون نیز این معناداری را در سطح حداقل ۹۵ درصد با مقدار ۰/۷۱۱ نشان می‌دهد.

فرضیه‌ی شانزدهم مبتنی بر این نظر است که، تأسیس دانشگاه آزاد بر میزان آگاهی مردم نسبت به امور پیرامون تأثیر داشته است. نتیج نشان می‌دهد که شاخص کای اسکور برای متغیر میزان آگاهی مردم نسبت به امور پیرامون ۱۵۰/۷۹۳ محاسبه شده است. این ضریب در سطح ۰/۰۱ به لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. به نظر مردم خنج تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی بر میزان آگاهی مردم نسبت به امور پیرامون تأثیر داشته است. نتایج نشان می‌دهد که ضریب همبستگی پیرسون نیز این معناداری را در سطح حداقل ۹۵ درصد با مقدار ۰/۶۴ نشان می‌دهد.

بحث و نتیجه‌گیری

دانشگاه آزاد اسلامی نیز پس از انقلاب اسلامی در مدت کوتاهی توانست سهم عمده‌ای از بار مسؤولیت آموزش عالی و تحقیقات را بر دوش بگیرد و تأثیرات فزاینده‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در سطح جامعه ایجاد کند. سؤال‌های اساسی این تحقیق عمدتاً در پی اثرهای فرهنگی و اجتماعی مثل بالا بردن سطح آگاهی و دانش مردم، بالا بردن انگیزه‌ی دانش‌آموزان برای ادامه‌ی تحصیل، کاهش جرائم، افزایش تفاهم مذهبی، تغییر در شیوه‌ی تربیتی والدین، کاهش مهاجرت شهروندان، بهبود روابط اجتماعی و بر جامعه شهری

شهرستان خنج بوده است. نتایج این تحقیق تمامی فرضیات تحقیق را مورد تأیید قرار داد. به بیان دیگر دانشگاه آزاد اسلامی پس از تأسیس تمامی این تأثیرها را که در فرضیات عنوان شده بود، در جامعه شهری خنج به جای گذاشته است. یکی از این تأثیرها بالا بردن سطح آگاهی نسبت به محیط پیرامون، بوده است که تحقیق امیریانزاده و دیگران، تحت عنوان نقش دانشگاه آزاد اسلامی واحد استهبان در توسعه، آنها نیز به نتایج مشابه رسیده‌اند که قبلاً در پیشینه‌ی تحقیق بدان اشاره گردید.

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه آزاد اسلامی توانسته است در افزایش مشارکت زنان در جامعه مؤثر باشد؛ از زمان تأسیس دانشگاه نقش زنان در جامعه بهبود یافته است. این نتیجه نیز مشابه نتایج تحقیق براتی و رمضان‌ی تحت عنوان نقش دانشگاه آزاد اسلامی در توسعه‌ی کشور می‌باشد. آنها نیز در تحقیق خود مدعی‌اند که دانشگاه آزاد اسلامی باعث ارتقا و وضعیت زنان از نظر اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی گردیده است.

نتیجه‌ی دیگر تحقیق حاضر نقشی است که دانشگاه آزاد اسلامی در افزایش گرایش به ادامه‌ی تحصیل در بین دانش‌آموزان ایفا کرده است. نتایج نشان می‌دهد که از زمان تأسیس دانشگاه آزاد گرایش فرزندان‌شان به ادامه تحصیل در دانشگاه به نحو قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته است. که مشابه نتایج تحقیق امیریانزاده و دیگری تحت عنوان دانشگاه آزاد اسلامی و توسعه پایدار می‌باشد. یکی دیگر از نتایج تحقیق تأثیر تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در افزایش خلاقیت در جوانان بوده است. که مشابه نتیجه‌گیری تحقیق احمدی تحت عنوان نقش دانشگاه آزاد اسلامی مرودشت در کارآفرینی می‌باشد. از دیگر نتایج تحقیق حاضر، تأثیر دانشگاه آزاد اسلامی در بهبود روابط اجتماعی در بین مردم می‌باشد. که متغیرهای افزایش تفاهم مذهبی و پذیرش شیوه‌های متفاوت زندگی دانشجویان، و افزایش ارتباط بین مردم با زبان‌های مادری متفاوت نیز موازی با بهبود روابط اجتماعی در بین مردم می‌باشد. به نظر می‌رسد.

بالاخره نتایج دیگر تحقیق نشان داد، که به طور کلی از زمان تأسیس دانشگاه آزاد در شهرستان خنج امید به بهبود وضعیت زندگی در بین مردم افزایش یافته است و این عامل باعث کاهش مهاجرت شهروندان به شهرهای دیگر به امید زندگی بهتر، گردیده است چرا که مردم شهر خنج معتقدند، مهاجرت شهروندان از شهر خنج از زمان تأسیس دانشگاه آزاد

کاهش یافته است. از دیگر دلایل کاهش مهاجرت را می‌توان اقدام‌های مسئولان شهر برای توسعه و بهبود بافت شهری و رفع مشکلات شهر دانست، چرا که براساس نتایج تحقیق اقدام‌های شهرداری از زمان تأسیس دانشگاه آزاد برای بهبود و رفع مشکلات شهری جدی‌تر و بیشتر شده است و این باعث افزایش امید به بهبود وضعیت شهر و نتیجتاً کاهش مهاجرت شهروندان شهرستان خنج گردیده است. نتایج نشان می‌دهد که، از جمله اثرهای فرهنگی که دانشگاه آزاد اسلامی بر شهر خنج داشته است، می‌توان افزایش ازدواج‌های غیرخویشاوندی، تنوع در پوشش و تغییر در نحوه‌ی روابط بین دختر و پسر نام برد. البته به نظر می‌رسد، این اثرها دیر یا زود در جوامع همگام با توسعه، بوجود خواهد آمد. ولی نکته‌ای که وجود دارد این است که دانشگاه آزاد اسلامی توانسته است این روند را تسریع بخشد. می‌توان نتیجه گرفت، تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در شهرستان‌های مختلف می‌تواند به توسعه‌ی فرهنگی و اجتماعی و حتی اقتصادی شهرستانها کمک قابل توجهی بکند و مسیر توسعه را هموارتر و سرعت پیشرفت و بهبود وضعیت اجتماعی- فرهنگی را تشدید نماید.

۱- پیشنهاد می‌شود برای به ثمر رسیدن فعالیت‌های دانشگاه آزاد، بایستی برای نظر مردم اهمیت ویژه‌ای قائل شد. به نظر می‌رسد مؤثرترین راهبرد توسعه، توسعه‌ی از پایین می‌باشد. توسعه از پایین با توجه به نیازهای منطقه و نظر مردم منطقه برنامه‌ریزی و تدوین می‌شود. بنابراین برای این که دانشگاه آزاد بهتر به اهداف از پیش تعیین شده‌ی خود برسد، انجام چنین تحقیقاتی که مبتنی بر آرا و نظرات مردم می‌باشد، به صورت گسترده‌تر و جدی‌تر لازم و ضروری می‌باشد.

۲- گسترش رشته‌های تحصیلی که بیشتر بتواند نیازهای منطقه را تأمین کند.

۳- معرفی رشته‌های تحصیلی توسط مشاوران در دبیرستان‌ها به منظور آشنایی بیشتر دانش‌آموزان و نتیجتاً تصمیم‌گیری منطقی‌تر آنان برای انتخاب رشته تحصیلی.

۴- ایجاد کانون‌هایی توسط دانشگاه آزاد و برقراری ارتباط مداوم با دانش‌آموزان به منظور ایجاد علاقه برای ادامه‌ی تحصیل آنان.

۵- برگزاری سمینارهای مشاوره‌ی خانواده برای بهتر ساختن شیوه‌های تربیتی والدین توسط دانشگاه.

۶- همکاری هرچه بیشتر دانشگاه با نهادهای اجرایی برای انجام بهتر پروژه‌های عمرانی.

زیرنویس‌ها

1- motivation – hygiene theory (M-H)
4-Modernization

2-Modern Theory

3-Adaptive System

منابع

- ۱- احمدی، حبیب (۱۳۸۵). *جامعه‌شناسی انحرافات*، تهران: سمت.
- ۲- ازکیا، مصطفی (۱۳۸۱). *جامعه‌شناسی توسعه*، تهران: مؤسسه نشر کلمه.
- ۳- بوستانی، فردین (۱۳۸۵). «دانشگاه آزاد اسلامی و توسعه‌ی پایدار». *مجموعه‌ی مقالات همایش علمی پژوهشی ریح قرن فعالیت دانشگاه آزاد اسلامی*، منطقه یک دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۴- امیربیان زاده، منصور، علیرضا قاسم زاد و محمد رضا حاج باقری (۱۳۸۵). «نقش دانشگاه آزاد اسلامی واحد استهبان در توسعه‌ی (دیدگاه تحصیل کردگان)». *مجموعه‌ی مقالات همایش علمی پژوهشی ریح قرن فعالیت دانشگاه آزاد اسلامی*، منطقه‌ی یک دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۵- انصاری زانی، قاسم (۱۳۸۱). «نقدی بر نظریه‌ی سلسله مراتبی بودن نیازها در ایجاد انگیزش». *فصلنامه‌ی مطالعات مدیریت*، تهران: نشریه‌ی دانشکده‌ی حسابداری و مدیریت دانشگاه علامه طباطبائی. صص ۶۶-۵۳.
- ۶- خنج دارالاولیای فارس (بی تا) جلد دوم، تاریخ شهرستان خنج، بی جا.
- ۷- رایبیز، استیفن پی (۱۳۷۷). *رفتار سازمانی، مفاهیم، نظریه‌ها و کاربردها*، جلد سوم: سازمان، ترجمه‌ی علی پارسائیان و سید محمد اعرابی، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- ۸- رحیمی، مجید و حمید مهدی (۱۳۸۵). «بررسی تأثیر دانشگاه آزاد اسلامی بر وضعیت اقتصادی - اجتماعی شهرستان جهرم». *مجموعه‌ی مقالات همایش علمی پژوهشی ریح قرن فعالیت دانشگاه آزاد اسلامی*، منطقه‌ی یک دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۹- رضائی، خسرو و سهراب براتی (۱۳۸۵). «تأثیر دانشگاه آزاد اسلامی در ارتقای وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زنان استان کهگیلویه و بویر احمد». *مجموعه‌ی مقالات همایش علمی پژوهشی ریح قرن فعالیت دانشگاه آزاد اسلامی*، منطقه‌ی یک دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۱۰- سیف زاده، سید حسین (۱۳۶۸). *نوسازی و دگرگونی سیاسی*؛ تهران: نشر سفیر.
- ۱۱- صبوری، منوچهر (۱۳۷۹). *جامعه‌شناسی سازمان‌ها*، تهران: نشر شب تاب.
- ۱۲- صفا، مینا (۱۳۸۰). *بررسی و ارزیابی آگاهی سازمانی (سیستم معانی) کارکنان ادارات دولتی شیراز*، پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد، شیراز: دانشگاه شیراز، بخش جامعه‌شناسی و برنامه‌ریزی.
- ۱۳- عالم، عبدالرحمن (۱۳۸۰). *بنیادهای علم سیاست*؛ تهران: نشر نی.
- ۱۴- لیسائی زاده، عبدالعلی و احمد عبداللهی (۱۳۸۱). *جامعه‌شناسی جهان سوم*، شیراز: نوید.
- ۱۵- هیکس، هربرت و ری گولت، سی (۱۳۸۲). *تئوری‌های سازمان و مدیریت*، جلد یکم: کلیات و مفاهیم، ترجمه و تکرار گولت کهن، تهران: انتشارات اطلاعات.
- ۱۶- زالی، محمد رضا (بی تا). «پیدایش چالش‌ها و روندهای جدید و تأثیر آن‌ها بر نظریه‌های سازمان و مدیریت». *تحول اداری*، فصلنامه‌ی سازمان امور اداری و استخدامی کشور، دوره‌ی پنجم، شماره‌ی هجدهم، صص ۱۸-۲.

17-Cozby, Paul. C (2003). *Methods In Behavioral Research*, New York: McGraw- Hill.

18-Maslow, A. (1951). Resistance to acculturation. *Journal of Social Issues*, 4, 26-29.